

Artur Litwiniuk, Wojciech J. Cynarski

Motywy uczestnictwa w wybranych sportach i sztukach walki

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 2, 242-244

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Artur Litwiniuk i dr Wojciech J. Cynarski reprezentują Zakłady Sportu odpowiednio przy uczelniach w Białej Podlaskiej i Rzeszowie. Obydwaj zajmują się problematyką sztuk i sportów walki, co też wpłynęło na przeprowadzenie wspólnych badań, których efektem jest m.in. poniższy tekst. Artykuł pozytywnie ocenił prof. dr hab. Stanisław Sterkowicz (AWF Kraków), specjalista w zakresie teorii i praktyki sportów i sztuk walki.

ARTUR LITWINUK*, WOJCIECH J. CYNARSKI**
IWFIS Biała Podlaska*, IWFIZ UR Rzeszów*

Motywy uczestnictwa w wybranych sportach i sztukach walki

Współcześnie uprawianych jest wiele odmian sportów i sztuk walki, zrzeszonych w rozmaitych organizacjach. To co przyciąga osoby podejmujące treningi to tajemniczość, właściwości utylitarne, niezaprzeczalne efekty korekcyjne i wspomagające naturalny rozwój organizmu oraz możliwość zaspokojenia wyżycia się ruchowego. Sprawia że sporty i sztuki walki stają się jedną z bardziej popularnych form aktywności ruchowej [Brzozowski 1989]. Według Wysockiego [1990] wschodnie sporty sztuki walki, jak i wiele innych dyscyplin sportowych, czy form aktywności są przede wszystkim dla osób wytrwałych, które potrafią się poddać mozolnemu treningowi, zaś efekty ćwiczeń odpłacą się w postaci wymiernych korzyści.

Problem motywów, ich powstawanie i rozwój od dawna skupiał na sobie uwagę psychologów i pedagogów. Socjologiczne badania na temat uczestnictwa różnych grup społecznych w kulturze fizycznej prowadzą do wniosku, iż uczestnictwo to uwarunkowane jest szeregiem różnych motywów [Hadsen 1980; Czajkowski 1989; Grac 1989; Sankowski 1991; Litwiniuk; Bujak 1997]. W ostatnich latach badania nad motywacją w szeroko pojętej kulturze fizycznej zyskały podobną rangę co badania cech psychomotorycznych lub psychofizycznych w sporcie. Jednym z kierunków są badania nad motywacją, mającą znaczenie w działalności sportowej.

Motywacja stanowi jedno z najważniejszych zagadnień wszystkich składowych współczesnej kultury fizycznej. Dotyczy ona zarówno pracowników kultury fizycznej jak i samych uczestników. Od właściwego kierunku treści i jej poziomu zależy jakość i efektywność

Motywacja we współczesnym ujęciu psychologicznym jest pojęciem bardzo ważnym, dlatego istnieje wiele różnych definicji tego pojęcia, dla celów operacyjnych pracy przytoczymy te najważniejsze. Pojęcie motywu w psychologii definiowane jest jako stan organizmu charakteryzujący się poczuciem niespełnienia lub zakłócenia i związaną z nim gotowością do aktywności, która ów stan może zredukować [Rejkowski 1992].

Celem pracy była ocena motywów osób uczestniczących w wybranych sportach i sztukach walki. Badaniami objęto 60 osób uprawiających taekwon-do, aikido i karate kyokushinkai, po 20 osób z każdej z wymienionych. Jako narzędzie badawcze zastosowano kwestionariusz wywiadu skategoryzowanego.

Wyniki badań

Okres młodości charakteryzuje się wzmoczoną potrzebą aktywności. Sport jest jedną z wielu ofert społecznych i form aktywności, jakie ma do zaproponowania szeroko pojęta kultura, albowiem przed młodym osobnikiem stoi szereg różnych możliwości rozwoju. Jedną z propozycji są sporty i sztuki walki.

Uczestnictwo w nich jest najczęściej domeną osób o wzmoczonych zainteresowaniach i potrzebach aktywności fizycznej. Wybór tej formy aktywności, jak stwierdza Czajkowski [1982], zależy od osobowości i filozofii życia danej jednostki.

Analizę rozpoczęto od uchwycenia tego, kto miał wpływ na decyzję o rozpoczęciu treningów. Zaskakujący w pewnym sensie jest fakt, iż znaczna większość respondentów deklaruje, iż sami podjęli decyzję o uczestnictwie w sekcjach taekwon-do, karate, czy aikido, tylko w nielicznych przypadkach mieli na to wpływ koledzy, rodzeństwo, czy rodzice (tabela 1). Przyпускаjemy, iż w lokalnym środowisku sporty i sztuki walki zajmują wysoką pozycję wśród innych form aktywności.

Tabela 1. Wpływ osób trzecich na uczestnictwo w zajęciach sportowo-rekreacyjnych (n=60)

Wyróżnienie	Sporty i sztuki walki					
	taekwondo		karate kyokushinkai		aikido	
	N	%	N	%	N	%
Inicjatywa własna	13	65	17	85	15	75
Koledzy/ koleżanki	4	20	3	15	4	20
Rodzice	1	5	-	-	1	5
Rodzeństwo	2	10	-	-	-	-

Najbardziej interesowało nas z badawczego punktu widzenia, czego oczekiwali nasi respondenci, rozpoczynając przychodzenie na treningi. Motywy wyboru, a więc preferencje tej właśnie formy ruchu przedstawiono w tabeli 2.

Z wnikliwej analizy wynika, iż przede wszystkim oczekiwania badanych koncentrowały się wokół takich czynników, jak: sprawność – i tu prawie wszyscy zadeklarowali ten motyw podjęcia treningów (wyjątek 95 % osób uprawiających taekwondo), w dalszej kolejności umiejętność walki, skuteczna obrona przed napastnikami, kształtowanie charakteru, przy czym jak dokonamy podziału na konkretne formy walki zauważa się duże zróżnicowanie. Natomiast motywami o niewielkiej liczbie wskazań były: towarzystwo kolegów, zaledwie w granicach 10, 15 i 20% preferencji, dalej – zwiedzanie kraju i zagranicy oraz ciekawość.

Realizacja i spełnienie oczekiwań wobec sportów i sztuk walki, a więc korzyści z uprawiania sportów i sztuk walki przedstawimy w formie wyróżnienia, jako że wybory te są wartościowe, gdyż najniższy sięga 70% w każdej ze sztuk walki: umiejętność oceny sytuacji, odwaga i pewność siebie w różnych sytuacjach życiowych, wytrwałość w dążeniu do zamierzonego celu, skuteczna obrona przed napastnikami, poprawa sprawności fizycznej, wewnętrzny spokój, wiara w siebie, zgrabna sylwetka, radzenie sobie w trudnych sytuacjach, rozrywka.

Tabela 2. Motywy, jakimi się kierowali badani rozpoczynając treningi sportów i sztuk walki (n=60)

Wyróżnienie	Sporty i sztuki walki					
	taekwon-do		karate kyokushinkai		aikido	
	N	%	N	%	N	%
Poprawa stanu zdrowia	1	5	2	10	-	-
Sprawność	19	95	20	100	20	100
Harmonijna budowa ciała	10	50	18	90	12	60
Przyjemność wysiłku fizycznego	14	70	12	60	17	85
Towarzystwo kolegów	2	10	4	20	3	15
Chęć wszechstronnego doskonalenia się	10	50	15	75	19	95
Chęć sprawdzenia się	6	30	14	70	3	15
Nauka skutecznej obrony przed napastnikami	16	80	20	100	17	85
Chęć zaimponowania innym swoją sprawnością i umiejętnościami	11	55	16	80	12	60
Ciekawość	2	10	3	15	1	5
Chęć umiejętności walki	17	75	20	100	20	100

Kształtowanie cech charakteru (np. wytrwałość, odwaga)	8	40	14	70	12	60
Zdobywanie nagród	7	35	-	-	-	-
Otrzymywanie stopni sportowych lub wtajemniczenia	15	75	16	80	19	95
Poznanie nowych kolegów,	2	10	5	25	1	5
Wypełnienie wolnego czasu	8	40	6	30	2	10
Zwiedzanie kraju i zagranicy	6	30	-	-	-	-
Fascynacja „sztukami walk Dalekiego Wschodu”	17	35	14	70	20	100

Uzyskane wyniki, choć skromne pod względem liczby badanych upoważniają nas do sformułowania wniosków końcowych:

1. Respondenci, podejmując decyzję o uczestnictwie w treningach sportów i sztuk walki przede wszystkim oczekiwali poprawy własnej sprawności i jak badania pokazały (tabela 5) to oczekiwanie spełniło się, w dalszej kolejności motywem była skuteczna obrona przed napastnikami i kształtowanie własnego charakteru.
2. Spełnienie tych oczekiwań to długa lista korzyści, jakie osiągnęli uprawiając właśnie sporty i sztuki walki.
3. Nieznaczną rolę w decyzji o rozpoczęciu treningów odegrało środowisko, koledzy, rodzice, czy rodzeństwo, przede wszystkim większość osób poddanych badaniom sama zadeklarowała własne uczestnictwo w tej formie aktywności.

BIBLIOGRAFIA

1. Czajkowski Z. (1982), *Sport wyczynowy na tle innych dziedzin kultury fizycznej*, „Sport Wyczynowy”, nr 5, s. 6-17.
2. Czajkowski Z. (1989), *Motywacja w sporcie*, Resortowe Centrum Metodyczno-Szkoleniowe Kultury Fizycznej i Sportu, Warszawa, s. 23-35.
3. Gracj J. (1989), *Próba oceny motywacji osiągnięć w sporcie*, „Roczniki Naukowe AWF Poznań”.
4. Hadsen K. B. (1980), *Współczesne teorie motywacji*, PWN, Warszawa.
5. Litwiniuk A., Bujak Z. (1997), *Motivation of women's participation in fight sports eg. Taekwon-do, Materiały z Prekongresu XIII Międzynarodowego Kongresu Stowarzyszenia Wychowania Fizycznego i Sportu Dziewcząt i Kobiet*, Gdańsk, s. 187-193.
6. Reykowski J. (1992), *Emocje, motywacja, osobowość*, PWN, Warszawa, s. 113.
7. Sankowski T. (1991), *Motywacja osiągnięć i jej implikacje w działalności sportowej*, „Roczniki Naukowe AWF Poznań”.

Motives of participation in particular martial arts and sports

The psychologists have been always interested in the problem of motives and their arising. In sport like in every activity in order to attain success you must have good motivation. The problems of sportsmen's motivation are the subject of many authors' research works. The purpose of this research is to show the main reasons for participation of a person in sports and martial arts.